

**Nacionālās trīspusējās sadarbības padomes
Sociālās drošības apakšpadomes sanāksmes
PROTOKOLS**

Sanāksme attālināti tiešsaistē¹

Nr.1/2022

2022.gada 16.februārī

SANĀKSMI VADA: Arkādijs Suškins, darba devēju puse

PIEDALĀS:

No valdības puses:

Ingus Alliks, Labklājības ministrijas (LM) valsts sekretārs

Diāna Jakaite, LM valsts sekretāra vietniece

Aldis Dūdiņš, LM Sociālo pakalpojumu departamenta direktors

Ludis Neiders, Ekonomikas ministrijas Analītikas dienesta ekonomists

Anita Čemme, Finanšu ministrijas Budžeta departamenta Labklājības sfēras finansēšanas nodaļas vadītāja

No darba devēju puses:

Pēteris Leiškalns, Latvijas Darba devēju konfederācijas (LDDK) sociālās drošības un veselības aprūpes eksperts

Jānis Pumpiņš, LDDK jurists, darba tiesību eksperts

Arkādijs Suškins, LDDK padomes loceklis; Cēsu rajona uzņēmēju kluba valdes priekšsēdētājs

No arodbiedrību puses:

Anda Grīnfelde, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) priekšsēdētāja vietniece

Rita Pfeifere, Latvijas Industriālo nozaru arodbiedrības priekšsēdētāja

Laila Ābola, Lauksaimniecības un pārtikas nozaru arodbiedrības vadītāja vietniece

Liene Janeka, Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrības juriskonsulte

Vladimirs Novikovs, Dzelzceļnieku un satiksmes nozares arodbiedrība

PIEAICINĀTIE:

Natalja Preisa, LBAS Eiropas tiesību un politikas dokumentu eksperte

Sandra Stabiņa, LM Sociālās apdrošināšanas departamenta direktore

Inese Upīte, LM Sociālās apdrošināšanas departamenta vecākā eksperte

Airina Dreimane, LM Sociālās apdrošināšanas departamenta direktores vietniece

Imants Parādnieks, "Demogrāfisko lietu centrs" vadītājs

NEPIEDALĀS: Jolanta Jansone, Jevgēnijs Kalējs

¹ <https://us02web.zoom.us/j/86522695391?pwd=eUk5RGw5Zi8zSDNjMkVxSURTeHgyUT09>

PROTOKOLĒ: Kristīne Zirnīte, LM Sociālās apdrošināšanas departaments

Darba kārtībā:

- 1) Sociālās drošības apakšpadomes (SDA) 2021.gada 9.jūnija sanāksmes protokols;
- 2) Par strādājošo vecāku, kas saņem vecāku pabalstu, izmaksājamā pabalsta apmēra limitu;
- 3) Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 20.jūnija direktīvas (ES) 2019/1158 par darba un privātās dzīves līdzsvaru ieviešana Latvijā;
- 4) SDA darba plāns 2022.gadam.

Sanāksmi sāk plkst. 15:00.

1. jautājums

SDA 2021.gada 9.jūnija protokols

SDA nolemj: Apstiprināt 2021.gada 9.jūnija sanāksmes protokolu Nr.2/2021.

2. jautājums

Par strādājošo vecāku, kas saņem vecāku pabalstu, izmaksājamā pabalsta apmēra limitu

Ziņo: S.Stabiņa

Informē par LM iniciatīvu virzīt vecāku pabalsta izmaksājamā apmēra limita paaugstināšanu no 30% uz 50% apmēru.

P.Leiškalns rosina virzāmo likumprojektu papildināt ar nosacījumu, gadījumā, ja abi vecāki veic bērna aprūpi, tad katram pienākas puse no kopīgā vecāku pabalsta. Šādā gadījumā mājāsaimniecība nezaudē, jo turpina darba attiecības uz nepilnu darba laiku, kā arī tiek mazināta diskriminācija pret dzimumiem.

D.Jakaite abi vecāki var izmantot bērna kopšanas atvaļinājumu līdzvērtīgi. Attiecībā uz nepilnu darba laiku – Darba likumā darbiniekam ir paredzēta iespēja bērna kopšanas atvaļinājumu izmantot elastīgā veidā, piemēram, katru otro nedēļu. To var pielīdzināt nepilna darba laika noteikšanai.

A.Grīnfelde pievienojas P.Leiškalna izteiktajam priekšlikumam.

I.Alliks akcentē, ka LM iniciatīva ietver strādājošo vecāku pabalsta apmēra limita palielināšanu nevis vecāku pabalsta piešķiršanas konceptuālu maiņu, kam nepieciešama politiska izšķiršanās. Pabalsta saņemšana vienlaicīgi abiem vecākiem ir pretrunā ar šobrīd esošo kārtību.

A.Čemme izsaka komentāru no Finanšu ministrijas puses. Ja palielina vecāku pabalsta (saņēmējam, kurš bērna kopšanas laikā ir nodarbināts un neatrodas bērna kopšanas atvaļinājumā vai bērna kopšanas laikā gūst ienākumus kā pašnodarbinātais) apmēram noteiktos procentus no 30% uz 50%, vai citu lielāku apmēru, tad tam ir ietekme uz valsts sociālās apdrošināšanas speciālā budžeta izdevumiem un jautājums izskatāms Ministru kabinetā kopā ar visu ministriju iesniegtajiem priekšlikumiem prioritārajiem pasākumiem, izskatot likumprojektu par valsts budžetu 2023.gadam un likumprojektu par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025.gadam, LM iesniedzot attiecīgu priekšlikumu prioritārajam pasākumam.

I.Parādnieks atgādina, ka vecāku pabalsta politikas maiņa tika ieviesta 2012.gadā, kad strādājošajiem vecākiem tika noteikts pabalsta izmaksas limits un pozitīvi novērtē tagadējo LM iniciatīvu. Aicina, nākotnē izstrādājot pabalsta politikas maiņu, pabalsta aprēķina formulā ņemt vērā nodarbinātā slodzes un algas lielumu (līdzīgi kā Igaunijā).

SDA nolemj: dalībpusēs konceptuāli atbalsta LM iniciatīvu, un jautājums par papildu finansējuma piešķiršanu izskatāms Ministru kabinetā likumprojekta par valsts budžetu kārtējam gadam un likumprojekta par vidēja termiņa budžeta ietvaru izskatīšanas procesā kopā ar visu ministriju iesniegtajiem priekšlikumiem prioritārajiem pasākumiem.

3. jautājums

Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 20.jūnija direktīvas (ES) 2019/1158 par darba un privātās dzīves līdzsvaru ieviešana Latvijā

Ziņo: D.Jakaite

Informē par Direktīvas mērķiem, kas ietver abiem vecākiem vienlīdzīgas iespējas gan dalot rūpes par bērniem, gan līdzvērtīgākas iespējas darba tirgū, kā arī elastīga darba režīma iespējamību darbiniekam, lai rūpētos par tuvinieku. Lai ieviestu Direktīvā noteiktās prasības, ir izstrādāti grozījumi arī Darba likumā, kas šobrīd ir saskaņošanas stadijā.

P.Leiškalns – Direktīvas mērķi ir atbalstāmi. Akcentē, ka noteiktajam aprūpētāja atvaļinājumam atvēlētās piecas dienas nesedz ar ilgstošai aprūpei nepieciešamo laika patēriņu. Piecas dienas ir tikai atsevišķu pakalpojumu, piemēram, ārsta apmeklējuma nodrošināšanai. Aicina Darba likumā iestrādāt darbiniekam tiesības prasīt nepilnu darba laiku, lai uzņemtos rūpes par tuvinieka aprūpi (līdzīgi kā šobrīd kopjot personu ar invaliditāti).

A.Grīnfelde informē par LBAS atbalstu Direktīvas pārņemšanā, lai gan tā tiek pārņemta minimālās prasībās attiecībā uz aprūpētāja atvaļinājumu. Tomēr nākotnē LBAS rosina Darba likuma pārejas noteikumos ietvert atrunu, ka aprūpētāja atvaļinājuma piecas dienas tiks atmaksātas. LBAS uzsver, ka jāvirzās uz apmaksātu aprūpētāja atvaļinājumu nākotnē, to atrunājot likumprojekta pārejas noteikumos vai vismaz tā anotācijā.

N. Preisa uzsver galvenos argumentus, kādēļ aprūpētāja atvaļinājumam jābūt apmaksātam – Latvijā iedzīvotāju skaits, kam šobrīd nepieciešama aprūpe, pieaug un sagaidāms, tā kāpums novecošanās kontekstā, kā arī Eiropas Komisija ir norādījusi par aprūpes pakalpojumu nepieejamību Latvijā. Aprūpes pakalpojumu izmaksas gulstas lielākoties uz pašu iedzīvotāju atbildību. LBAS ieskatā aprūpētāja atvaļinājumam jābūt apmaksātam.

D.Jakaite atbild, ka LM saredz, ka nākotnē aprūpētāja atvaļinājums varētu būt apmaksāts. Diskusijas apstājušās pie jautājuma, kurš to apmaksās.

P.Leiškalns papildina, ka tādā gadījumā, ja personai ir jākompensē ienākumus, ko tā aprūpes atvaļinājuma dēļ negūst piecas dienas gadā, tad nākotnē valstij būtu jākompensē darbiniekam, kurš izvēlas nepilnu darba laiku ar mērķi aprūpēt tuvinieku, otra puse neiegūtā atalgojuma par samazināto slodzi.

I.Parādnieks papildina, ka Direktīvas mērķis ir vērsts pareizā virzienā, bet izceļ, ka tas ir atbalstāms, ja par vienu mēnesi ir pagarināts kopējais vecāku pabalsta izmaksas periods, lai nodrošinātu darba un ģimenes dzīves līdzsvaru.

SDA nolemj: dalībpusēs atbalsta Direktīvas ieviešanu minimālajā apmērā, vienlaicīgi neizslēdzot tās nosacījumu pilnveidošanu nākotnē.

4. jautājums

SDA darba plāns 2022.gadam*Ziņo: K.Zirnīte*

Informē, ka darba plāns ir provizorisks un papildināms ar aktuālajiem jautājumiem, ja tādi rodas. Plāna projekts tiks papildināts ar diviem LBAS ierosinātajiem jautājumiem.

I.Alliks uzsver, ka pusēm ir tiesības rosināt izskatāmos jautājumus līdzvērtīgi.

V.Novikovs jautājumu par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu samaksas termiņa pagarinājumu ietekmi uz darba ņēmējiem aicina izskatīt ātrāk, lai izvērtētu, cik daudz cilvēku tas skar, cik lielu ietekmi tas atstāj uz sociālo aizsardzību.

Dalībnieki diskutē un vienojas, ka jautājumu par valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu samaksas termiņa pagarinājumu skatīt nākamajā SDA sanāksmē.

Dalībpusēs atbalsta darba plānu 2022.gadam.

Sanāksmi slēdz plkst.16:47.

Sanāksmes vadītājs:

A.Suškins

Sanāksmes protokolētājs:

K.Zirnīte
